ARREST VAN HET HOF (Vierde kamer)
3 oktober 1985 *

In zaak 119/84,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens het protocol van 3 juni 1971 betreffende de uitlegging door het Hof van Justitie van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, van de Corte suprema di cassazione, in het aldaar aanhangig geding tussen

P. Capelloni en **F. Aquilini**

en

J. C. J. Pelkmans,

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van artikel 39 van voornoemd Verdrag,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Vierde kamer),

samengesteld als volgt: G. Bosco, kamerpresident, P. Pescatore, T. Koopmans, K. Bahlmann en T. F. O'Higgins, rechters,

advocaat-generaal: Sir Gordon Slynn
griffier: P. Heim

gelet op de opmerkingen ingediend door:

— regering van het Verenigd Koninkrijk, vertegenwoordigd door R. N. Ricks, Treasury Solicitor, als gemachtigde,

— Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door G. Olmi, adjunct-directeur-generaal van haar juridische dienst, als gemachtigde, bijgestaan door S. Pieri, Italiaans ambtenaar van de Commissie in de zin van de uitwisselingsregeling met nationale ambtenaren,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 2 juli 1985,

het navolgende

* Procestaal: Italiaans.

ARREST

(omissis)

In rechte

1 Bij beschikking van 9 november 1983, ingekomen ten Hove op 8 mei 1984, heeft de Corte suprema di cassazione krachtens het protocol van 3 juni 1971 betreffende de uitlegging door het Hof van Justitie van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna: Executieverdrag), drie vragen gesteld over de uitlegging van artikel 39 van voornoemd Verdrag.

2 Deze vragen zijn opgeworpen in een geding tussen P. Capelloni en F. Aquilini enerzijds en J. C. J. Pelkmans anderzijds. Blijkens het dossier had deze laatste van de Corte d'appello te Brescia op 19 december 1980 een beslissing verkregen, waarbij krachtens de artikelen 31 e.v. Executieverdrag de tenuitvoerlegging in Italië werd toegestaan van een op 8 mei 1979 door de rechtbank te Breda (Nederland) gewezen vonnis houdende veroordeling van Capelloni en Aquilini om aan Pelkmans te betalen de som van HFL 127 400, vermeerderd met de interessen en kosten.

3 Tegen die beslissing deden Capelloni en Aquilini voor dezelfde Corte d'appello verzet in de zin van artikel 36 Executieverdrag. Op 13 maart 1981, toen over dit verzet nog geen uitspraak was gedaan, liet Pelkmans krachtens artikel 39 Executieverdrag conservatoir beslag leggen op onroerende goederen van Capelloni en Aquilini.

4 Vervolgens verzocht Pelkmans de Corte d'appello te Brescia overeenkomstig artikel 680 van de Codice di procedura civile om vanwaardeverklaring van het gelegde beslag. Nadat Capelloni en Aquilini zich tegen deze vanwaardeverklaring hadden verzet op grond dat sommige bepalingen van genoemde Codice betreffende conservatoir beslag niet in acht waren genomen, overwoog de Corte d'appello in haar arrest van 14 juli 1981, dat bedoelde bepalingen van de Codice di procedura civile niet van toepassing waren op een beslag krachtens artikel 39 Executieverdrag. Om dezelfde reden verklaarde de Corte d'appello Pelkmans' verzoek

om vanwaardeverklaring niet ontvankelijk, erop wijzende dat artikel 680 van de Codice di procedura civile, dat de vanwaardeverklaring regelt, niet geldt voor beslagen als het onderhavige.

5 Nadat de zaak voor de Corte suprema di cassazione was gebracht, besloot deze de behandeling van de zaak te schorsen en het Hof de volgende vragen te stellen:

„1) Gelden voor bewarende maatregelen ten aanzien van de goederen van de schuldenaar, waartoe kan worden overgegaan wanneer deze verzet doet tegen de beslissing houdende verlof tot tenuitvoerlegging van in een andere staat van de Europese Economische Gemeenschap gegeven beslissingen, ten aanzien van de uitvoering, de geldigheid en de rechtskracht van het beslag de bepalingen van het nationale procesrecht, of hebben de tot het Executieverdrag toegetreden staten één enkel, voor alle verdragsluitende staten eenvormig instrument willen invoeren, dat moet verzekeren dat de beslagene in tussentijd niet over zijn goederen kan beschikken, welk doel wordt bereikt zodra er, nadat tevergeefs verzet is gedaan volgens artikel 37 Executieverdrag, tot tenuitvoerlegging wordt overgegaan zonder dat met name een vanwaardeverklaring van de bewarende maatregelen noodzakelijk is ?

2) Moet ook wanneer een in een andere staat gegeven beslissing in een verdragsluitende staat reeds uitvoerbaar is verklaard, door dezelfde rechterlijke instantie verlof worden verleend om bewarende maatregelen te nemen ten aanzien van de goederen van de partij tegen wie de tenuitvoerlegging is gevraagd, of mag de verzoekende partij, zonder daartoe specifiek verlof te hebben verkregen, direct bewarende maatregelen nemen ?

3) Moet ook in de in artikel 39 Executieverdrag bedoelde gevallen toepassing worden gegeven aan het procesrecht van de staat waar tot de bewarende maatregelen wordt overgegaan, wanneer in dat procesrecht een peremptoire termijn is gesteld waarbinnen de bewarende maatregelen moeten zijn geïnitieerd of voltooid, welke termijn ingaat op de dag waarop de verzoekende partij in staat is tot die maatregelen over te gaan, of kan de verzoekende partij te allen tijde daartoe overgaan zolang de bevoegde rechterlijke instantie niet op het in artikel 37 Executieverdrag bedoelde verzet heeft beslist ?"

6 Met betrekking tot deze vragen zijn krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG opmerkingen ingediend door de regering van het Verenigd Koninkrijk en de Commissie van de Europese Gemeenschappen.

7 Bij beschikking van 12 december 1984 heeft het Hof de zaak naar de Vierde kamer verwezen.

8 Artikel 39 Executieverdrag luidt als volgt:

„Gedurende de termijn van verzet, bedoeld in artikel 36, en tot het tijdstip dat daarover uitspraak is gedaan, kunnen slechts bewarende maatregelen worden genomen ten aanzien van de goederen van de partij tegen wie de tenuitvoerlegging is gevraagd.

De beslissing waarbij de tenuitvoerlegging wordt toegestaan houdt tevens het verlof in deze maatregelen te treffen."

9 Met het eerste onderdeel van zijn eerste vraag wil de nationale rechter in wezen vernemen of, en in hoeverre, voor de regels die de in genoemd artikel bedoelde bewarende maatregelen beheersen, aansluiting moet worden gezocht bij de bepalingen die in de verschillende nationale rechtsstelsels voor overeenkomstige maatregelen gelden.

10 De andere vragen die de nationale rechter aan het Hof heeft gesteld, betreffen meer in het bijzonder de toepasselijkheid op de in artikel 39 bedoelde bewarende maatregelen van de bepalingen van de Italiaanse Codice di procedura civile, die met betrekking tot het conservatoir beslag uitgaan van de volgende beginselen:

— voor een beslag van deze aard is verlof van de bevoegde rechter vereist, zodat de belanghebbende partij niet rechtstreeks ertoe kan overgaan;

— conservatoir beslag moet worden gelegd binnen een peremptoire termijn, die ingaat op de dag waarop de belanghebbende partij in staat was ertoe over te gaan;

— nadat het beslag is gelegd, moet een vanwaardeverklaringsprocedure worden ingeleid.

Toepasselijkheid op de in artikel 39 bedoelde bewarende maatregelen van de nationale bepalingen voor overeenkomstige maatregelen

11 Met betrekking tot de vraag of de aangezochte rechter, ter bepaling van de regels die van toepassing zijn op de in artikel 39 bedoelde bewarende maatregelen, in de regel aansluiting kan zoeken bij zijn eigen nationale procesrecht, merkt de Commissie op, dat de in dat artikel neergelegde voorschriften niet volledig zijn. Meer bepaald geeft noch artikel 39 noch enige andere bepaling van het Executieverdrag een precisering van de hierbedoelde maatregelen, van de aard en de waarde van de goederen waarop zij betrekking kunnen hebben, van de voorwaarden voor hun geldigheid, noch ook van de wijze waarop het beslag moet worden gelegd en de regelmatigheid ervan moet worden getoetst. Wat deze en alle andere vraagstukken betreft waarvoor het Executieverdrag zelf geen eenvormige regeling bevat, kan de nationale rechter, zo meent de Commissie, slechts de desbetreffende bepalingen van zijn nationaal procesrecht toepassen, waarnaar het Executieverdrag stilzwijgend verwijst.

12 Evenals de Commissie is de regering van het Verenigd Koninkrijk van oordeel, dat de vraag, hoe de nationale rechter de in artikel 39 bedoelde bevoegdheid om bewarende maatregelen toe te staan, moet uitoefenen, volledig wordt beheerst door zijn nationale procesrecht. Alle in casu opgeworpen problemen zouden door de nationale rechter moeten worden opgelost aan de hand van zijn nationaal procesrecht, daar het Executieverdrag geen specifieke regels bevat.

13 Alvorens de desbetreffende vraag van de nationale rechter te beantwoorden, moet de context en het doel van artikel 39 worden onderzocht.

14 Artikel 39 maakt deel uit van afdeling 2 van titel III van het Executieverdrag, betreffende de tenuitvoerlegging in een verdragsluitende staat van de in een andere verdragsluitende staat gegeven beslissingen.

15 Zoals het Hof reeds in het arrest van 27 november 1984 (zaak 258/83, Brennero, Jurispr. 1984, blz. 3971) in herinnering bracht, heeft het Executieverdrag ten doel de voorwaarden te beperken waaraan de tenuitvoerlegging van een rechterlijke beslissing in een andere verdragsluitende staat kan worden onderworpen, en voorziet het te dien einde in een zeer summiere exequaturprocedure, zij het dat de

partij waartegen de tenuitvoerlegging is gevraagd, de mogelijkheid heeft tegen dat exequatur verzet te doen.

16 Het Executieverdrag bepaalt zich echter tot het regelen van de exequaturprocedure en bevat geen bepalingen inzake de eigenlijke tenuitvoerlegging, die, zoals werd gepreciseerd in het arrest van 2 juli 1985 (zaak 148/84, Deutsche Genossenschaftsbank, Jurispr. 1985, blz. 1981), onderworpen blijft aan het nationale recht van het aangezochte gerecht.

17 In dit verband regelt artikel 39 de rechten van de partij die het verlof tot tenuitvoerlegging heeft gevraagd en verkregen, gedurende de in artikel 36 bedoelde termijn van verzet en tot het tijdstip dat over het verzet uitspraak is gedaan.

18 Blijkens de eerste alinea van dat artikel kan de betrokken partij gedurende die periode geen maatregelen van tenuitvoerlegging in eigenlijke zin nemen, doch dient zij zich ertoe te beperken, om, wanneer zij zulks noodzakelijk acht, bewarende maatregelen te nemen ten aanzien van de goederen van de partij tegen wie de tenuitvoerlegging is gevraagd. Het verlof om deze maatregelen te nemen, vloeit, naar in de tweede alinea wordt gepreciseerd, voort uit de beslissing waarbij de tenuitvoerlegging wordt toegestaan.

19 Deze bepaling heeft kennelijk ten doel, de partij die het verlof tot tenuitvoerlegging heeft verkregen, maar nog niet tot maatregelen van tenuitvoerlegging kan overgaan, een instrument in handen te geven om te voorkomen dat de partij tegen wie de tenuitvoerlegging is gevraagd, in tussentijd over zijn goederen beschikt, waardoor de tenuitvoerlegging nutteloos of zelfs onmogelijk zou worden.

20 Juist zoals ten aanzien van de eigenlijke tenuitvoerlegging, beperkt het Executieverdrag zich echter ook ten aanzien van de in artikel 39 bedoelde bewarende maatregelen ertoe, te bepalen dat de partij die om tenuitvoerlegging heeft verzocht, tijdens de in dat artikel genoemde periode dergelijke maatregelen kan nemen. De regeling van de vraagstukken waarvoor het geen specifieke bepalingen bevat, laat het Verdrag echter over aan het procesrecht van het aangezochte gerecht.

21 Hierbij zij er echter op gewezen, dat de toepassing van de voorschriften van het nationale procesrecht van het aangezochte gerecht in geen geval afbreuk mag doen aan de beginselen die het Executieverdrag zelf en met name artikel 39 ervan uitdrukkelijk dan wel stilzwijgend met betrekking tot de onderhavige materie stelt. Of deze of gene bepaling van het nationale procesrecht van het aangezochte gerecht van toepassing is op krachtens artikel 39 genomen bewarende maatregelen, hangt dus af van de inhoud van elke nationale bepaling en van haar verenigbaarheid met de in dat artikel gestelde beginselen.

22 Bijgevolg kan de vraag van de nationale rechter niet in het algemeen worden beantwoord, maar moet van geval tot geval worden nagegaan of de nationale bepalingen die deze rechter in zijn andere vragen vermeldt, verenigbaar zijn met de strekking van artikel 39.

De noodzaak tot het verkrijgen van een specifieke beslissing waarbij bewarende maatregelen worden toegestaan

23 Met zijn tweede vraag wenst de nationale rechter te vernemen, of op de krachtens artikel 39 genomen bewarende maatregelen het beginsel van zijn nationale recht van toepassing is, dat de belanghebbende partij, alvorens tot conservatoir beslag te kunnen overgaan, daartoe vooraf moet zijn gemachtigd door een specifieke beslissing van de bevoegde rechter.

24 Zoals de Commissie terecht heeft gesteld, is het op grond van artikel 39 uitgesloten, dat de partij die verlof tot tenuitvoerlegging heeft verkregen en tijdens de in dat artikel genoemde periode bewarende maatregelen wil nemen, daarvoor een afzonderlijk en specifiek verlof van de rechter nodig heeft, zelfs wanneer volgens het nationale procesrecht van het aangezochte gerecht een dergelijk verlof in normale gevallen vereist is.

25 Deze conclusie volgt uit de bewoordingen zelf van artikel 39, tweede alinea, volgens hetwelk de beslissing waarbij de tenuitvoerlegging wordt toegestaan, tevens het verlof „inhoudt" bewarende maatregelen te treffen. Blijkens deze zin vindt het recht om dergelijke maatregelen te nemen, zijn oorsprong in de beslissing waarbij de tenuitvoerlegging wordt toegestaan; voor een tweede beslissing, die in geen geval aan het bestaan van dat recht zou kunnen afdoen, bestaat dus geen grond.

26 Mitsdien moet op de tweede vraag van de nationale rechter worden geantwoord, dat ingevolge artikel 39 Executieverdrag de partij die verlof tot tenuitvoerlegging heeft gevraagd en verkregen, gedurende de in dat artikel genoemde periode direct kan overgaan tot het nemen van bewarende maatregelen ten aanzien van de goederen van de partij tegen wie de tenuitvoerlegging is gevraagd, zonder dat hij daarvoor een bijzonder verlof nodig heeft.

De termijn waarbinnen de bewarende maatregelen kunnen worden genomen

27 Met zijn derde vraag wil de nationale rechter vernemen, of op de bewarende maatregelen bedoeld in artikel 39, de in zijn nationale recht bestaande regel moet worden toegepast, dat een bewarende maatregel moet worden genomen binnen een peremptoire termijn, die ingaat op de dag waarop de verzoekende partij in staat is tot zulke maatregelen over te gaan.

28 Met de Commissie moet worden opgemerkt, dat het antwoord op deze vraag kan worden afgeleid uit de tekst zelf van artikel 39. Waar immers het Executieverdrag bepaalt dat „gedurende de termijn van verzet, bedoeld in artikel 36, en tot het tijdstip dat daarover uitspraak is gedaan, slechts bewarende maatregelen kunnen worden genomen", valt niet aan te nemen dat de periode waarin dergelijke maatregelen mogelijk zijn, kan worden verkort door toepassing van nationale bepalingen die in een kortere termijn voorzien.

29 Bijgevolg zijn dergelijke bepalingen niet van toepassing in de door artikel 39 beheerste gevallen.

30 Mitsdien moet op de derde vraag van de nationale rechter worden geantwoord, dat de partij die verlof tot tenuitvoerlegging heeft verkregen, de in artikel 39 bedoelde bewarende maatregelen kan nemen tot het einde van de in artikel 36 genoemde termijn voor verzet en, zo verzet wordt gedaan, totdat daarop is beslist.

De noodzaak tot vanwaardeverklaring van de bewarende maatregelen

31 Het tweede onderdeel van de eerste vraag van de nationale rechter strekt ertoe te vernemen, of de partij die krachtens artikel 39 bewarende maatregelen heeft genomen, een vanwaardeverklaring zoals voorzien door zijn nationale procesrecht moet verkrijgen.

32 De Commissie meent dienaangaande, dat noch de bewoordingen noch het doel van het betrokken artikel eraan in de weg staan, dat een vanwaardeverklaring ook wordt verlangd voor bewarende maatregelen die krachtens artikel 39 zijn genomen. Voor zover dergelijke maatregelen door de rechter automatisch en zonder voorafgaande controle worden toegestaan, zou een toetsing achteraf, zoals in de vanwaardeverklaringsprocedure volgens het Italiaanse recht, het enige middel zijn om het gevaar van onnodige en vexatoire bewarende maatregelen te voorkomen.

33 Te dezen zij eraan herinnerd, dat de vanwaardeverklaringsprocedures die in het recht van verscheidene verdragsluitende staten zijn voorzien, bedoeld zijn om achteraf de juistheid te toetsen van de beslissing waarbij de bewarende maatregelen zijn toegestaan, zulks in verband met het veelal summiere karakter van de procedure die aan die beslissing voorafgaat.

34 Een dergelijke toetsing zou ongerechtvaardigd en zelfs overbodig zijn wanneer de bewarende maatregelen krachtens artikel 39 zijn genomen. Zij zijn dan immers niet toegestaan op grond van een summiere verlofprocedure, maar op grond van het rechtsgevolg dat het Executieverdrag verbindt aan een in een andere verdragsluitende staat gegeven beslissing.

35 Hierbij zij eraan herinnerd, dat het enige rechtsmiddel dat het Executieverdrag biedt tegen de beslissing houdende verlof tot tenuitvoerlegging, het in artikel 36 bedoelde verzet is. Bijgevolg is elk ander middel waarin het nationale recht van het aangezochte gerecht voorziet, uitgesloten, ook al zou het enkel tegen de beslissing kunnen worden aangewend voor zover bewarende maatregelen daarbij stilzwijgend worden toegestaan.

36 Met betrekking tot het argument van de Commissie, dat toetsing achteraf eventuele onregelmatigheden bij of misbruik van bewarende maatregelen ongedaan zou kunnen maken, moet worden opgemerkt, dat artikel 39 er niet aan in de weg staat, dat de beslagene door middel van de geëigende procedures van het nationale recht van het aangezochte gerecht passende rechtsbescherming zoekt, indien hij meent dat de bewarende maatregelen inbreuk maken op zijn rechten.

37 Mitsdien moet op het tweede onderdeel van de eerste vraag van de nationale rechter worden geantwoord, dat de partij die de in artikel 39 bedoelde bewarende maatregelen heeft genomen, voor die maatregelen geen vanwaardeverklaring nodig heeft in voege als voorzien door het nationale recht van het aangezochte gerecht.

Kosten

38 De kosten door de Commissie en door de regering van het Verenigd Koninkrijk wegens indiening hunner opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Vierde kamer),

uitspraak doende op de door de Corte suprema di cassazione bij beschikking van 9 november 1983 gestelde vragen, verklaart voor recht:

1) Ingevolge artikel 39 Executieverdrag kan de partij die verlof tot tenuitvoerlegging heeft gevraagd en verkregen, gedurende de in dat artikel genoemde periode direct overgaan tot het nemen van bewarende maatregelen ten aanzien van de goederen van de partij tegen wie de tenuitvoerlegging is gevraagd, zonder dat hij daarvoor een bijzonder verlof nodig heeft.

2) De partij die verlof tot tenuitvoerlegging heeft verkregen, kan de in artikel 39 bedoelde bewarende maatregelen nemen tot het einde van de in artikel 36 genoemde termijn voor verzet en, zo verzet wordt gedaan, totdat daarop is beslist.

3) De partij die de in artikel 39 bedoelde bewarende maatregelen heeft genomen, heeft voor die maatregelen geen vanwaardeverklaring nodig in voege als voorzien door het nationale recht van het aangezochte gerecht.

Bosco Pescatore

Koopmans Bahlmann O'Higgins

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 3 oktober 1985.

De griffier

P. Heim

De president van de Vierde kamer

G. Bosco